

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. balandžio 22 d. Nr. 21RE2-101 (AG2-74/17-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Marinos Adomaitės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja), Evaldo Ambrozaičio, Vilijos Astrauskienės, sekretoriaujant Margaritai Žiobakaitei, dalyvaujant pareiškėjui X. Y.,

2024 m. balandžio 17 d. viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo X. Y. patikslintą skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje 2024 m. kovo 22 d. priimtas nagrinėti pareiškėjo X. Y. patikslintas skundas (b. l. 13–14) atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Agentūra), kuriuo prašoma:

1) panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Tarnyba) Klaipėdos II teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 17 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbingumo lygio“ (toliau – ir Teritorinio skyriaus sprendimas);

2) panaikinti Agentūros Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. vasario 9 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl 2024-01-25 Ginčų komisijos sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo“ vykdymo“ (toliau – ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas);

3) paskirti pakartotiną pareiškėjo darbingumo lygio nustatymą ir nustatyti nedarbingumo priežastis.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad yra grubiai pažeistos jo teisės ir teisėti interesai, neteisingai nustatytas nedarbingumo (*past.* turėtų būti darbingumo) lygis. Paaishkina, kad 1998 metais pareiškėjui buvo nustatytas 35 procentų darbingumo lygis, pareiškėjas nėra pasveikęs. Paskutinį kartą pareiškėjo darbingumo lygis buvo vertinamas Tarnybos Klaipėdos II teritoriniame skyriuje 2023 m. rugsėjo 13 d. – 2023 m. spalio 17 d. Teritorinio skyriaus sprendimu pareiškėjui nuo 2023 m. rugsėjo 19 d. iki 2025 m. rugsėjo 18 d. nustatytas 55 procentų darbingumo lygis dėl priežasties (duomenys neskelbtini). Teigia, kad darbingumo lygis buvo padidintas neatsižvelgiant į jo sveikatos būklę. Pareiškėjo manymu, darbingumo lygis turėjo būti nustatomas atsižvelgiant į pareiškėjo ligą, kuri atsirado 1986 metais, jam būnant nepilnamečiu. Todėl Teritorinio skyriaus sprendimą pareiškėjas apskundė Tarnybos Klaipėdos II teritorinio skyriaus direktoriui. Tarnybos Klaipėdos II teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimu „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“ nuspręsta 2023 m. gruodžio 11 d. skundą palikti nenagrinėtą. Pareiškėjas šį sprendimą apskundė Ginčų komisijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Ginčų komisija), kuri pareiškėjo skundą tenkino ir įpareigojo Tarnybą per 10 dienų pakeisti Tarnybos Klaipėdos II teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimą „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“. Agentūra (*past.* iki 2024 m. sausio 1 d. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo

tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos), pakartotinai atlikusi pareiškėjo darbingumo lygio vertinimą, Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimu paliko galioti Teritorinio skyriaus sprendimą.

Pareiškėjo manymu, Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas yra neteisingas ir turi būti panaikintas. Taip pat nurodo, kad Teritorinio skyriaus sprendimu pareiškėjo darbingumo lygis nustatytas neteisingai, t. y. pareiškėjo darbingumo lygis yra mažesnis, negu nurodyta minėtame sprendime.

Pareiškėjas Komisijos posėdžio metu prašė tenkinti skundą jame išdėstytų motyvų pagrindu. Akcentavo, kad nesutikdamas su Teritorinio skyriaus sprendimu, pareiškėjas 2023 m. spalio 17 d. prašymu kreipėsi į Tarnybos direktorių tik dėl darbingumo lygio priežasties vertinimo. Pareiškėjo manymu, vertinant darbingumo lygio priežastį (duomenys neskelbtini), turėtų būti nustatyti mažesni darbingumo lygio procentai.

Atsakovė Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024 m. kovo 29 d. pateikė atsiliepimą į patikslintą skundą, kuriuo prašo patikslintą skundą atmesti kaip nepagrįstą (b. l. 38–40).

Nurodo, jog pareiškėjo darbingumo lygis buvo vertinamas 2023 m. rugsėjo 19 d. – 2023 m. spalio 17 d. Tarnybos (*past.* įstaigos pavadinimas iki 2023 m. gruodžio 31 d.) Klaipėdos II teritoriniame skyriuje, kuris vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 „Dėl darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašu (toliau – ir Kriterijų aprašas), jo 1 bei 2 priedais, Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašu (toliau – ir Tvarkos aprašas), Teritorinio skyriaus sprendimu pareiškėjui nustatė 55 procentų darbingumo lygį dėl priežasties (duomenys neskelbtini) nuo 2023 m. rugsėjo 19 d. iki 2025 m. rugsėjo 18 d.

Nesutikdamas su Teritorinio skyriaus sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Tarnybos direktorių tik dėl pakartotinio darbingumo lygio priežasties vertinimo (nurodant darbingumo lygio priežastį (duomenys neskelbtini)). Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“ nusprendė X. Y. skundą palikti nenagrinėtą. Paaiškina, kad toks sprendimas buvo priimtas kadangi Teritorinio skyriaus sprendimas per įstatymu numatytą terminą nebuvo apskūstas ir jo peržiūrėti nebuvo teisinio pagrindo.

Pareiškėjas Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“ apskundė Ginčų komisijai. Išnagrinėjusi byloje esančius dokumentus, Ginčų komisija 2024 m. sausio 25 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo“ konstatavo, kad Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius privalėjo pirmiau išnagrinėti pareiškėjo 2023 m. spalio 17 d. prašymą ir tik tada spręsti, ar yra poreikis prašymą patikslinti. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, Ginčų komisija nutarė įpareigoti Tarnybą pakeisti Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“. Pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. birželio 17 d. įsakymo Nr. A1-171 „Dėl ginčų dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos priimtų sprendimų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 36 punktu, Tarnyba privalo įvykdyti Ginčų komisijos sprendimą per jame nurodytą laiką. Todėl Agentūra (*past.* iki 2024 m. sausio 1 d. Tarnyba) įvykdė Ginčų komisijos sprendimą ir atlikusi pakartotinį pareiškėjo darbingumo lygio priežasties vertinimą, Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimu nusprendė palikti galioti Teritorinio skyriaus sprendimą, kuriuo X. Y. nustatytas 55 procentų darbingumo lygis dėl priežasties (duomenys neskelbtini) nuo 2023 m. rugsėjo 19 d. iki 2025 m. rugsėjo 18 d. Pabrėžia, kad atsižvelgiant į skundo turinį pakartotinis vertinimas buvo atliktas tik dėl darbingumo lygio priežasties nustatymo.

Atsakovė pažymi, kad Tarnyba pagal jai suteiktą kompetenciją nėra gydymo įstaiga, nevertina atskirų ligų ir nenustato asmens sveikatos lygio, o vertina asmens darbingumo lygį, kuriam įtaką daro dėl ligų atsiradę sunkesnio ar lengvesnio pobūdžio asmens organizmo funkciniai sutrikimai. Pabrėžia, kad Tvarkos aprašo 8¹ punktas nustato, jog asmuo darbingumo lygiui nustatyti siunčiamas tik po to, kai

yra išnaudotos visos galimos gydymo ir (ar) reabilitacijos priemonės ir išlieka organizmo funkcijų sutrikimai, t. y. asmenį gydantis gydytojas, nustatęs diagnozę ir atsižvelgęs į tai, kad po taikyto gydymo ir (ar) medicininės reabilitacijos išlieka organizmo funkcijų sutrikimų, kurie yra patvirtinti instrumentiniais, klinikiniais laboratoriniais ir (ar) kitais tyrimais parengia ir įteikia asmeniui, be kita ko, asmens prašymą dėl siuntimo į Tarnybą, užpildytą siuntimą į Tarnybą, medicininių tyrimų išrašus, pavirtinančius ligos sunkumą ir diagnozę ir kt. Tarnyba, vertindama asmens darbingumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. Gydantis gydytojas atsakingas už siuntimo į Tarnybą informacijos teisingumą, o už pateiktas konsultacijas – jas surašę gydytojai specialistai.

Vadovaudamasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. vasario 23 d. praktika administracinėje byloje Nr. A-479-143/2016, atsakovė pažymi, kad darbingumo lygio priežasties nustatymo prasme svarbu ne tik ligos diagnozavimo ar atsiradimo laikas, bet ir darbingumo lygio nustatymo momentas. Teigia, kad Tarnyba neginčija faktinės aplinkybės, negali jos nei patvirtinti, nei paneigti, kad sveikatos funkcinį sutrikimą pareiškėjas įgijo 1986 m. Tačiau pirmą kartą dėl negalios nustatymo į Tarnybą kreipėsi ir buvo pripažintas neįgaliu 1997 m. spalio 20 d., kai pareiškėjo amžius buvo (duomenys neskelbtini), invalidumo (neįgalumo) priežastis buvo nustatyta (duomenys neskelbtini).

Vadovaudamasi Tvarkos aprašo 27.15 punktu, atsakovė pažymi, kad darbingumo lygio priežastis (duomenys neskelbtini) nustatoma asmenims, kuriems pagal teisės aktus, galiojusius iki 2005 m. liepos 1 d., buvo nustatyta neįgalumo priežastis (duomenys neskelbtini).

Atsakovės teigimu, Agentūra darbingumo lygio priežasties vertinimą atliko teisės aktų nustatyta tvarka, todėl nėra nei teisinio, nei faktinio pagrindo keisti darbingumo lygio priežastį (duomenys neskelbtini) į darbingumo lygio priežastį (duomenys neskelbtini).

Atsižvelgdama į tai, kad pakartotinis vertinimas buvo atliekamas tik dėl darbingumo lygio priežasties, o pareiškėjas tik skunde Komisijai nurodo, jog nesutinka ir su nustatytais darbingumo lygio procentais, pabrėžtina, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. pasikeitė darbingumo lygio nustatymo tvarka. Pasikeitus sveikatos būklei, ar pageidaujant, kad dalyvumo (past. iki 2024 m. sausio 1 d. – darbingumo) lygis būtų nustatytas nauja tvarka, asmuo turi teisę kreiptis į gydantį gydytoją dėl naujo siuntimo į Agentūrą ir medicininių dokumentų parengimo, kurie turėtų būti pateikti Agentūros teritoriniam skyriui dėl pakartotinio dalyvumo lygio vertinimo.

Atsakovė pažymi, kad individualių administracinių aktų teisėtumo bylose pareiškėjas savo reikalavime turi aiškiai nurodyti konkrečius teisės akto straipsnius (jų dalis) ar punktus, kurie, priimant ginčijamą sprendimą, buvo pažeisti ar netinkamai taikyti. Be to, skunde turi būti nurodomi aiškūs ir nuoseklūs teisiniai motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto, kurio atitiktimi konkrečiai nurodytoms teisinio reguliavimo nuostatomis ar teisės principams pareiškėjas abejoja. Tačiau pareiškėjas savo reikalavimą grindžia išimtinai subjektyviu teisės aktų ir medicininių dokumentų vertinimu, todėl pareiškėjas, argumentuodamas tai, kad jam netinkamai nustatytas darbingumo lygis ir darbingumo lygio priežastis, nesiremia teisės normų nuostatomis, nepateikia jokių įrodymų, pagrindžiančių šio reikalavimo teisėtumą ir pagrįstumą, todėl pareiškėjo argumentai, kad jam netinkamai buvo nustatytas 55 procentų darbingumo lygis ir priežastis (duomenys neskelbtini) nelaikytinas teisiškai reikšmingu ir skundas atmestinas.

Atsakovės atstovas posėdyje nedalyvavo, apie posėdžio vietą ir laiką pranešta tinkamai (b. l. 65–66, 68). Atsiliepimu prašė bylą nagrinėti atstovui nedalyvaujant (b. l. 40). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 14 straipsnio 6 dalimi, byla išnagrinėta atsakovės atstovui nedalyvaujant.

Patikslintas skundas atmestinas.

Byloje kilo ginčas dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos II teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 17 d. sprendimo Nr. (duomenys

neskelbtini) „Dėl darbingumo lygio“, Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. vasario 9 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl 2024-01-25 Ginčų komisijos sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo“ vykdymo“, teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas 2023 m. rugsėjo 11 d. kreipėsi į Tarnybą prašymu nustatyti negalią (gauta Tarnyboje 2023 m. rugsėjo 19 d., reg. Nr. (duomenys neskelbtini)), prašydamas nustatyti darbingumo lygį, išduoti neįgaliųjų asmenų automobilių statymo kortelę (toliau – ir Prašymas, b. l. 40–41).

Tarnybos Klaipėdos II teritorinis skyrius 2023 m. spalio 17 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbingumo lygio“ (b. l. 49–50), atsižvelgdamas į pareiškėjo Prašymą, atliko pareiškėjo darbingumo lygio vertinimą. Minėtame sprendime nurodė, kad darbingumo lygis nustatomas įvertinus asmens medicininius, t. y. asmens bazinį darbingumą, ir asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti kriterijus. Vadovaudamasis Kriterijų aprašo 6 punkto, 1 priedo 82.3 papunkčio nuostatomis, remdamasis 2023 m. rugsėjo 18 d. siuntime į Tarnybą Nr. (duomenys neskelbtini) pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – ir TLK-10-AM) nurodytomis diagnozėmis: (duomenys neskelbtini), nustatė 55 procentų bazinį darbingumo lygį. Minėtame sprendime nurodė, kad Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai įvertinti pagal užpildytą asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną, patvirtintą Kriterijų aprašo 2 priede. Įvertinus minėtą klausimyną, nustatyti 23 balai, kurie vadovaujantis Kriterijų aprašo 10 punktu, prilyginti koeficientui 1.0. Įvertinus medicininius bei asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus, nustatytas 55 procentų darbingumo lygis. Darbingumo lygio terminas – nuo 2023 m. rugsėjo 19 d. iki 2025 m. rugsėjo 18 d. Nustatyta darbingumo lygio priežastis pagal Tvarkos aprašo 27.1. ligos arba būklės punktą. Sprendimas priimtas 2024 m. spalio 17 d. darbingumo lygio vertinimo akto Nr. (duomenys neskelbtini) pagrindu. Specialieji poreikiai nenustatyti, nes 2023 m. rugsėjo 18 d. siuntime Nr. (duomenys neskelbtini) ir kituose į Tarnybą pateiktuose medicininiuose dokumentuose pagal TLK-10-AM nurodytos diagnozės ir organizmo funkcijų sutrikimai neatitiko Specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. AI-765/V-1530, 1 priede nurodytų Bazinio funkcionavimo lygmens kriterijų.

Pareiškėjas 2023 m. spalio 17 d. Tarnybai pateikė prašymą (duomenys neskelbtini) (toliau – ir 2023 m. spalio 17 d. prašymas, b. l. 43). Nurodė, kad vertinimui dokumentai pateikti Tarnybos Klaipėdos II teritoriniam skyriui 2023 m. rugsėjo 19 d.

Pareiškėjas Tarnybos direktoriui 2023 m. gruodžio 11 d. pateikė skundą „Dėl Tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ (toliau – ir Skundas, b. l. 52–53). Minėtame skunde nurodė, kad nesutinka su Tarnybos Kauno (*past.* turėtų būti Klaipėdos II) teritorinio skyriaus priimtu sprendimu, kadangi jame nėra įrašyta priežastis (duomenys neskelbtini).

Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“ (b. l. 56–57), atsižvelgiant į tai, kad Teritorinio skyriaus sprendimas per nurodytą terminą nebuvo apskūstas, pareiškėjo 2023 m. gruodžio 11 d. skundą „Dėl Tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ paliko nenagrinėtu.

Ginčų komisija 2024 m. sausio 25 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo“ (b. l. 58–60), priimtu išnagrinėjus pareiškėjo 2023 m. gruodžio 27 d. skundą dėl Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“, pareiškėjo skundą tenkino ir įpareigojo Tarnybą per 10 dienų pakeisti 2023 m. gruodžio 13 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo nenagrinėjimo“. Tarnyba minėtame sprendime, atsižvelgdama į tai, kad byloje nėra duomenų, kad Tarnybos direktorius ar kitas įgaliotas Tarnybos darbuotojas būtų sprendęs dėl pareiškėjo 2023 m. spalio 17 d. prašymo nagrinėjimo, konstatavo, kad Tarnyba minėto pareiškėjo prašymo neišnagrinėjo.

Agentūros Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. vasario 9 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl 2024-01-25 Ginčų komisijos sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y.

skundo“ vykdymo“ (b. l. 61–62), nuspręsta palikti galioti Teritorinio skyriaus sprendimą, kuriuo X. Y. nustatytas 55 procentų darbingumo lygis dėl priežasties (duomenys neskelbtini) nuo 2023 m. rugsėjo 19 d. iki 2025 m. rugsėjo 18 d.

Sprendimų kontrolės skyrius, atlikdamas pakartotinį darbingumo lygio priežasties vertinimą vykdant Ginčų komisijos sprendimą, vadovaudamasis Kriterijų aprašu, jo 1 bei 2 priedais, Tvarkos aprašu, pažymėjo, kad Tarnyba pagal jai suteiktą kompetenciją nėra gydymo įstaiga, nevertina atskirų ligų ir nenustato asmens sveikatos lygio, o vertina asmens darbingumo lygį, kuriam įtaką daro dėl ligų atsiradę sunkesnio ar lengvesnio pobūdžio asmens organizmo funkciniai sutrikimai. Vadovaudamasis Tvarkos aprašo 8¹ punktu bei remdamasis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. vasario 23 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. A-479-143/2016, nurodė, kad asmuo darbingumo lygiui nustatyti siunčiamas tik po to, kai yra išnaudotos visos galimos gydymo ir (ar) reabilitacijos priemonės ir išlieka organizmo funkcijų sutrikimai, t. y. asmenį gydantis gydytojas, nustatęs diagnozę ir atsižvelgęs į tai, kad po taikyto gydymo ir (ar) medicininės reabilitacijos išlieka organizmo funkcijų sutrikimų, kurie yra patvirtinti instrumentiniais, klinikiniais laboratoriniais ir (ar) kitais tyrimais parengia ir įteikia asmeniui, be kita ko, asmens prašymą dėl siuntimo į Tarnybą, užpildytą siuntimą į Tarnybą, medicininių tyrimų išrašus, pavirtinančius ligos sunkumą ir diagnozę ir kt. Tarnyba, vertindama asmens darbingumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. Gydantis gydytojas atsakingas už siuntimo į Tarnybą informacijos teisingumą, o už pateiktas konsultacijas – jas surašę gydytojai specialistai. Pažymėjo, kad darbingumo lygio priežasties nustatymo prasme svarbu ne tik ligos diagnozavimo ar atsiradimo laikas, bet ir darbingumo lygio nustatymo momentas. Taip pat nurodė, kad Tarnyba neginčija faktinės aplinkybės, negali jos nei patvirtinti, nei paneigti, kad sveikatos funkcinių sutrikimų pareiškėjas įgijo 1986 m. Tačiau pirmą kartą dėl negalios nustatymo į Tarnybą kreipėsi ir buvo pripažintas neįgaliumi 1997 m. spalio 20 d., kai pareiškėjo amžius buvo (duomenys neskelbtini), invalidumo (neįgalumo) priežastis – (duomenys neskelbtini). Pažymėjo, kad vadovaujantis Tvarkos aprašo 27.15 papunkčiu, darbingumo lygio priežastis (duomenys neskelbtini) nustatoma asmenims, kuriems pagal teisės aktus, galiojusius iki 2005 m. liepos 1 d., buvo nustatyta invalidumo (neįgalumo) priežastis (duomenys neskelbtini). Sprendimų kontrolės skyriaus sprendime taip pat nurodoma, kad Tarnybos Klaipėdos II teritorinis skyrius darbingumo vertinimą atliko teisės aktų nustatyta tvarka, atsižvelgęs į visas darbingumui įtaką darančias ligas ir su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus. Tarnybos teritorinio skyriaus vertinimas pagrįstas medicininiuose dokumentuose objektyviai užfiksuotais sveikatos sutrikimais, jų pobūdžiu (sunkumu) ir kvalifikavimas pagrįstas mediciniais duomenimis bei tinkamai motyvuotas, todėl nėra nei teisinio, nei faktinio pagrindo keisti darbingumo lygio priežastį (duomenys neskelbtini) į darbingumo lygio priežastį (duomenys neskelbtini).

Pareiškėjas nesutikimą su Teritorinio skyriaus bei Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimais grindžia neteisingai nustatyta darbingumo lygio priežastimi, dėl ko pareiškėjo darbingumo lygis yra mažesnis, negu nurodyta minėtuose sprendimuose.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – ir VAI), Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas (*past.* nuo 2024 m. sausio 1 d. – Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas, ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., minėta, toliau – ir NSIĮ), Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašas (minėta, toliau – ir Kriterijų aprašas) bei Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašas (minėta, toliau – ir Tvarkos aprašas) patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.) ir kiti teisės aktai.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo prašymas dėl darbingumo lygio priežasties vertinimo pateiktas 2023 m. spalio 17 d., taikytinos aukščiau nurodytų teisės aktų redakcijos, galiojusios iki 2024 m. sausio 1 d.

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, įstaigos pavadinimas nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra

prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, toliau – ir Tarnyba) pagal kompetenciją dalyvauja formuojant ir įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos politiką dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių lygio, darbo asistento pagalbos poreikio nustatymo, neįgaliojo aprūpintojo skyrimo (NSIĮ 16 straipsnio 2 dalies 5 punktą). Atsakovei teisės aktais suteikta teisė nustatyti neįgalumo lygį, darbingumo lygį, specialiųjų poreikių lygį, specialųjį nuolatinės slaugos poreikį, specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį ir kt. Tarnybos direktorius ar jo įgaliotas asmuo priima sprendimus dėl: neįgalumo lygio, jo atsiradimo laiko, termino; darbingumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino (NSIĮ 18 straipsnio 2 dalies 1–2 punktai). Pažymėtina, kad ginčijamų sprendimų priėmimo metu galiojęs NSIĮ reglamentavo neįgalumo lygio nustatymą ir darbingumo lygio nustatymą. Esminis šių lygių skirtumas yra pripažinimo neįgalioju momento sąsaja su amžiumi – neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki 18 metų, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu (NSIĮ 19 straipsnio 1 dalis), o darbingumo lygis nustatomas asmenims nuo 18 metų (NSIĮ 20 straipsnio 1 dalis). NSIĮ 2 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad darbingumo lygis – asmens pajėgumas įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją, įgyti naują profesinę kompetenciją arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygis nustatomas įvertinus asmens sveikatos būklę ir galimybes atlikti turimos kvalifikacijos darbus, įgyti naują kvalifikaciją ar dirbti darbus, nereikalaujančius profesinės kvalifikacijos po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės ir profesinės reabilitacijos bei specialiosios pagalbos priemonės (NSIĮ 20 straipsnio 4 dalis). Vadovaujantis NSIĮ 20 straipsnio 6 dalimi, darbingumo lygis nustatomas remiantis asmenį gydančių gydytojų, profesinės reabilitacijos ir kitų specialistų pateiktais dokumentais. Nustatant darbingumo lygį turi teisę dalyvauti asmuo, kurio darbingumo lygis vertinamas <...>. Kriterijai ir tvarka, pagal kuriuos asmeniui nustatomas darbingumo lygis nustatyti Darbingumo lygio nustatymo kriterijų ir Tvarkos aprašuose (NSIĮ 20 straipsnio 9 dalis).

Darbingumo lygio priežastys nurodytos Tvarkos aprašo 27 punkte, tarp jų, ligos ir būklės (27.1); ligos arba būklės, atsiradusios nuo vaikystės (tik asmenims, kuriems pagal teisės aktus, galiojusius iki 2005 m. liepos 1 d., buvo nustatyta invalidumo priežastis (duomenys neskelbtini). Pakartotinai vertinant šių asmenų darbingumo lygį dėl termino pasibaigimo, nurodoma ši priežastis (27.15).

Darbingumo lygis vertinamas, vadovaujantis Tvarkos aprašo 28 punktu, kuriame nurodoma, kad tuo atveju, jei asmuo dėl pateisinamų priežasčių praleidžia pakartotinio darbingumo lygio vertinimo laiką ir jei jis prašo, darbingumo lygis ar priežastys gali būti nustatyti atgaline data, jeigu Tarnybai pateikiami visi reikalingi dokumentai (duomenys), būtini darbingumo lygiui ar jo priežastims nustatyti atgaline data, bet ne daugiau kaip už trejus praėjusius metus, skaičiuojant nuo dokumentų gavimo Tarnyboje dienos.

Lietuvos vyriausiais administracinis teismas (toliau – ir LVAT) yra nurodęs, jog administraciniai teismai (šiuo atveju, Komisija) turi ribotą kompetenciją sprendžiant specialių mokslo žinių reikalaujančius medicinos srities klausimus ir teismas (Komisija) nėra kompetentingas spręsti, ar medicininių kriterijų vertinimą Tarnyba (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Agentūra) atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Teisėjų kolegija yra pažymėjusi, kad teismas (Komisija) yra kompetentingas patikrinti, ar nebuvo pažeistos teisės aktų nuostatos, o konkrečiai Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir kitos nuostatos, sprendžiant dėl pareiškėjo darbingumo lygio, o taip pat, ar priimant ginčijamą aktą buvo laikytasi procedūrinių taisyklių, ar atsakovas veikė savo kompetencijos ribose (pvz., LVAT 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1252-822/2019). Specialių mokslo žinių reikalaujantis medicinos srities klausimų sprendimas (diagnozių teisingumas ir pan.) nepatenka į administracinio teismo (Komisijos) kompetencijos ribas (pvz., LVAT 2013 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-22/2013).

Todėl, nagrinėjant ginčą dėl Teritorinio skyriaus ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimų, atsižvelgiant į pareiškėjo patikslintame skunde nurodytų pažeidimų apimtį, Komisija vertina tai, ar pareiškėjo pakartotinis darbingumo lygio priežasties vertinimas buvo nustatomas laikantis teisės aktų reikalavimų, ar sprendimai (ar jų dalis) priimti laikantis pagrindinių procedūrų ir taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą, ar buvo atsižvelgta į pareiškėjo Skunde nurodytas

aplinkybes, ar ginčijami administraciniai aktai priimti pagal kompetenciją, ar savo turiniu neprieštarauja aukštesnės galios teisės aktams.

Byloje esantis 1999 m. spalio 20 d. Darbingumo ekspertizės aktas Nr. (duomenys neskelbtini) (b. l. 54–55), 2023 m. rugsėjo 18 d. Siuntimas į Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Nr. (duomenys neskelbtini) (b. l. 41–42) bei Viešosios įstaigos Kėdainių ligoninės (duomenys neskelbtini) (b. l. 42–43) patvirtina, kad pareiškėjas 1986 metais, t. y. būdamas (duomenys neskelbtini), persirgo (duomenys neskelbtini). Tačiau byloje nėra duomenų, kad pareiškėjui nuo 1986 metų būtų nustatytas neįgalumas. Tokių duomenų nepateikia ir pats pareiškėjas. Priešingai, Komisijos posėdžio metu pareiškėjas patvirtino, kad jam neįgalumas iki (duomenys neskelbtini) nebuvo nustatytas. Tarnyba, pakartotinai įvertinusi darbingumo lygio priežastį vykdant Ginčų komisijos sprendimą, Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimu nustatė, kad pareiškėjas pirmą kartą dėl negalios nustatymo į Tarnybą kreipėsi ir buvo pripažintas neįgaliu 1997 m. spalio 20 d., t. y. kai pareiškėjo amžius buvo (duomenys neskelbtini), invalidumo (neįgalumo) priežastis buvo nustatyta (duomenys neskelbtini). Pareiškėjas Komisijos posėdžio metu šią aplinkybę patvirtino ir ginčo dėl to nekelia.

Komisijos vertinimu, darbingumo lygio priežastis (duomenys neskelbtini) gali būti nustatyta tuo atveju, kai Tarnybai pateikiami minėtos priežasties egzistavimo faktą patvirtinantys dokumentai (pavyzdžiui, invalidumo (neįgalumo) pažymėjimas, kuriame būtų nurodyta (duomenys neskelbtini) ar pan.), tačiau byloje nėra duomenų, kad pareiškėjas būtų Tarnybai teikęs minėtus dokumentus. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju aplinkybė, jog pareiškėjas sirgo nuo (duomenys neskelbtini) ir jam buvo diagnozuota liga, nėra pagrindas pripažinti, kad pareiškėjas yra neįgalus nuo (duomenys neskelbtini).

Darbingumo lygio termino nustatymas atgaline data galimas tik tuo atveju, kai darbingumo lygis vertinamas pakartotinai. Darbingumo lygio nustatymo momentą lemia ne ligos (traumos pasekmių) atsiradimo ar diagnozavimo laikas, o darbingumo lygio nustatymo laikas. Esant tokiam darbingumo lygio terminų nustatymo reglamentavimui sprendina, kad nėra pagrindo pareiškėjo darbingumo lygį nustatyti atgaline data, t. y. kaip prašo pareiškėjas (duomenys neskelbtini).

Komisijai pateiktame patikslintame skunde pareiškėjas akcentuoja, kad Teritorinio skyriaus sprendimu pareiškėjo darbingumo lygis nustatytas neteisingai, t. y. pareiškėjo darbingumo lygis yra mažesnis, negu nurodyta minėtame sprendime. Minėta, kad 2023 m. spalio 17 d. prašymu pareiškėjas prašė (duomenys neskelbtini). Pareiškėjas minėtame prašyme nenurodė nesutikimo motyvų su Teritorinio skyriaus sprendimu ir jame nustatytu darbingumo lygiu.

Tvarkos aprašo 38.1 papunktyje nustatyta, kad Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimas gali būti skundžiamas Tarnybos direktoriui per 30 kalendorinių dienų nuo dokumentų, nurodytų šio Tvarkos aprašo 17 punkte, gavimo dienos, kai asmuo nesutinka su NDNT teritorinio skyriaus sprendimu. Tai yra, prieš kreipiantis į Komisiją, privaloma Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimą apskusti Tarnybos direktoriui, kuris atlieka pakartotinį dalyvumo lygio nustatymą. Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas ginčo dėl darbingumo lygio, išreikšto procentine išraiška, nekėlė ir Tarnybos Teritorinio skyriaus sprendimo direktoriui dėl darbingumo dydžio procentine išraiška neskundė, Komisija pareiškėjo argumentų dėl Teritorinio skyriaus sprendimu galimai neteisingai nustatyto pareiškėjo darbingumo lygio nenagrinės ir dėl jų nepasisakys.

Apibendrinama tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad ginčijami sprendimai yra priimti tinkamai įvertinus faktines bylos aplinkybes, taikytinas teisės aktų nuostatas, pagrįsti teisiniu bei faktiniu pagrindu, tinkamai motyvuoti. Tiek Tarnybos Klaipėdos II teritorinis skyrius, tiek Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, objektyviai įvertino visas aplinkybes, tinkamai aiškino ir taikė Darbingumo lygio nustatymo kriterijų, Tvarkos aprašo nuostatas, įvertino pareiškėjo sveikatos būklę pagal atitinkamus Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo punktus, todėl naikinti ginčijamų sprendimų pareiškėjo nurodomais motyvais Komisija neturi pagrindo.

VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad

viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAI išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAI 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas).

Sprendime išsamiai nurodytos nustatytos aplinkybės, teisinis reguliavimas, kuris susietas su pareiškėjo faktinės situacijos įvertinimu. Sprendime išdėstyti argumentai pakankami pareiškėjui suprasti, kodėl nebuvo vertinama darbingumo lygio priežastis (duomenys neskelbtini). Sprendimas atitinka administraciniam sprendimui keliamus reikalavimus, numatytus VAI 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose, yra aiškus, suprantamas, motyvuotas, pagrįstas objektyviais duomenimis bei teisės aktų nuostatomis, nurodyta jo apskundimo tvarka. Įvertinant visa tai, kas išdėstyta, Komisija sprendžia, jog priimant Sprendimą (dėl darbingumo lygio priežastis (duomenys neskelbtini)) buvo užtikrintas, pagrįstas, objektyvus ir išsamus pareiškėjui darbingumo lygio priežasties pagrįstumo nustatymas. Komisija pareiškėjo nurodytais ir kitais motyvais neturi pagrindo naikinti Teritorinio skyriaus bei Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimų.

Pareiškėjas patikslintu skundu taip pat prašo paskirti pakartotiną pareiškėjo darbingumo lygio nustatymą ir nustatyti nedarbingumo priežastis. Komisija nėra viešojo administravimo institucija ir neatlieka viešojo administravimo atitinkamoje srityje. Teismams kaip ir Komisijai nesuteikta teisė atlikti viešojo administravimo subjektų kompetencijai priskirtų veiksmų (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. gruodžio 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1742-261/2016; 2018 m. gegužės 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1065-520/2018 ir kt.), nes tai lemia valdžių padalijimo principas. Komisija gali tik pavesti iš naujo atlikti veiksmus, kurie pripažinti atliktais nesilaikant teisės aktų reikalavimų. Todėl, netenkinus reikalavimo dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos II teritorinio skyriaus 2023 m. spalio 17 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) ir Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. vasario 9 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl 2024-01-25 Ginčų komisijos sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. skundo“ vykdymo“ panaikinimo, nėra pagrindo įpareigoti atsakovę atlikti veiksmus.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

pareiškėjo X. Y. patikslintą skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus atmesti kaip nepagrįstą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskūsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Marina Adomaitė

Komisijos nariai

Evaldas Ambrozaitis

Vilija Astrauskienė